

«БЕКТЕМИН»

Жалал-Абад мамлекеттик
университетинин ректору, техника
илимдеринин доктору, профессор

К.Ж. Усенов

[Handwritten signature]

« _____ » 2019-ж.

Абдыбекова Нурмира Абдыбековнанын “Англис тили сабагында дене тарбия багытындагы студенттердин кеп ишмердүүлүгүн калыптандыруунун педагогикалык шарттары” деген темада 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын изденип алуу үчүн жазылган кандидаттык диссертациялык ишине жетектөөчү мекеменин

РАСМИЙ ПИКИРИ

1. Изилдөөнүн актуалдуулугу.

Кыргызстан бүгүнкү күндө улам кенири кулач жайып бара жаткан ааламдашуунун алкагында, чыгыш жана батыш Европа өлкөлөрү менен саясий, экономикалык маданий эл аралык карым-катнаш мамилелерди түзүү менен дүйнөлүк мейкиндикте өз ордун аныктоодо. Билим берүү системасы ааламдашуу шартында өз ордун таба билген кесиптик жана социалдык мамилелерди түзүү менен дүйнөлүк мейкиндикте өз ордун таба билген, кесиптик жана башка социалдык мамилелерди жөндөп кете ала турган, чет тилинде эркин сүйлөгөн, башка маданияттардын өкүлдөрү менен чет тилдерде кесипкөйлүүлүктө баарлашууга даяр, комплекстүү кесип ээлерин даярдоого милдеттүү. 2018-жылы кабыл алынган Кыргыз Республикасынын улуттук өнүгүү стратегиясында билим берүү системасындагы кескин

өзгөрүүлөр коомдук жашоо тиричилик чөйрөсүндө эл аралык тилдерди колдонуу мүмкүнчүлүгүн кенейтүү менен “Көп тилдүүлүк өсүп келе жаткан муунга терең глобалдык процесстерге биригүүгө мүмкүнчүлүк берет” деп белгиленген (Национальная стратегия развития КР на 2018-2040 годы. – Бишкек, 2018.–27 с). Мунун өзү Кыргызстанда чет тилдерин, өзгөчө англис тилин өздөштүрүү, алардын илимде, билим берүүдө, искусстводо, спортто, жарнамада, туризмде, басма сөз жана башка тармактарда кенири колдоно билүү талабын актуалдаштырат.

Чет тилинде эркин сүйлөө – бардык профилдеги адистиктер үчүн келечек иштерине жол ачат. Алардын ичинде спортчулар, дене тарбия адистери үчүн коомдук-саясий, окуу-кесиптик, социалдык-өндүрүштүк, илимий, маданий, инвестициялык багыттарында англис тилин билүүнүн мааниси зор.

53200 дене тарбия багыты боюнча Кыргыз Республикасынын жогорку кесиптик билим берүү мамлекеттик стандарты алган билимди практикада, уюштуруучулук-тарбиялык, машыктыруу процесинде колдоно билүүсү керектиги жана базалык бөлүмдөгү гуманитардык социалдык жана экономикалык сабактардын ичинен чет тилин сөзсүз окулушу керек деген талабы коюлган.

Буга чейинки бай тажрыйба көрсөткөндөй, Кыргызстандын окуучулары спорттук мелдештерге катышып, дүйнөлүк чемпионаттарда, кышкы жана жайкы Олимпиадаларда өлкөбүздүн байрагын жогору көтөрүп, өлкө атынан жеништерди камсыздап келет. Мунун өзү кайсы өлкөгө барса, кайсы элдердин окулдору менен бет мандай келишсе, дал ошол элдин тилинде сүйлөй билүү зарыл экендигин билдирет.

2. Изилдөөнүн илимий жоболорунун, жыйынтыктарынын жана сунуштардын негизделиш даражасы: Диссертацияда иштелип чыккан илимий жоболор, жалпы жыйынтыктар жана практикалык сунуштар

педагогикалык, методикалык изилдөөлөрдүн методологиясына, анын талаптарына ылайык негизделген. Мында изилдөөнүн педагогикалык эксперименттик иштердин жыйынтыктары да кеңири пайдаланылган. Изденүүчү Кыргыз Республикасында көп маданияттуу жана көп тилдүү билим берүү концепциясын ар тараптан терең талдоо менен, аларды жалпылаштыруу аркылуу алынган жыйынтыктарын педагогика илиминин, англис тилин окутуунун соңку жетишкендиктери менен айкалыштыруу менен жоболорду, жыйынтыктарды жана сунуштарды иштеп чыккан. Изилдөөнүн максаты менен милдеттерин так аныктап, аларды логикалык ырааттуулукта, илимий-педагогикалык эмгектерди пайдалануу, жеке ой-сунуштарын билдирүү менен коргоого коюлуучу жоболорду, жыйынтыктарды жана практикалык сунуштарды жетиштүү даражада негиздөөгө жетишкен.

3.Изилдөөнүн илимий жаңылыгы жана теориялык мааниси:

Англис тили сабагында дене тарбия багытындагы студенттердин кесипке багытталган кеп ишмердүүлүгүн калыптандыруунун илимий-педагогикалык негиздери талдоого алынды; дене тарбия багытындагы студенттердин англис тилиндеги кеп ишмердүүлүгүн калыптандыруунун педагогикалык шарттары аныкталды; англис тили сабагында дене тарбия багытындагы студенттердин кесипке багытталган кеп ишмердүүлүгүн калыптандыруу боюнча көнүгүүлөр системасын камтыган окуу курал иштелип чыкты; англис тилин окутуу аркылуу болочок дене тарбия адистиктерин кесиптик жактан даярдоонун педагогикалык шарттары жана технологиясы педагогикалык эксперимент аркылуу текшерилип, илимий-педагогикалык сунуштар иштелип чыккан.

3.Изилдөөнүн практикалык баалуулугу: Англис тилинде кесипке багыттап окутуунун илимий-педагогикалык негиздерин тереңдеп түшүнүүгө жана анын жоболорун педагогика илимине, билим берүү

тажрыйбасына киргизүүгө, жаны муундагы дене тарбия мугалимдерин, машыктыруучуларын даярдоого салым кошот. Мамлекеттик билим берүү стандарттарынын адистерди даярдоо боюнча алардын социалдык, тилдик компетенттүүлүгүн байытууга, ишке ашырууга өбөлгө түзөт. Дене тарбия багытындагы студенттердин кеп ишмердүүлүгүн калыптандыруунун педагогикалык шарттары жана модели педагогикалык жогорку окуу жайларында окуу программасын түзүүгө, студенттерди окутууда билгичтиктери менен көндүмдөрүн калыптандырууга багытталган сапаттуу кесиптик билим берүүгө салым кошот. Диссертациянын илимий жанылыктары КМДТжСанын процессине ийгиликтүү киргизгендигин айгинелейт.

Изденүүчүнүн жеке салымы: Автордун жеке демилгеси менен дене тарбия багытындагы студенттердин кесипке багытталган кеп ишмердүүлүгүн калыптандыруунун илимий теориялык негиздери тастыкталып, аны ишке ашыруу модели жана педагогикалык эксперименттин жыйынтыктары сунушталат.

3. Авторефераттын диссертациянын мазмуну менен дал келиши:

Диссертация киришүүдөн, үч глава, корутундудан жана практикалык сунуштардан турат. Изилдөөдө 178 аталыштагы эмгектер пайдаланылган. Авторефераттын көлөмү резюмелерди кошпогондо белгиленген талаптан ашкан эмес. Автореферат диссертациянын мазмунун толук чагылдырган. Изилдөөнүн милдеттеринин чечилиши главалар боюнча так көрсөтүлгөн.

Жалпысынан изилдөө ийгиликтүү иштелген, өз алдынча аткарылган, толук бүткөрүлгөн иш катары оң баага татыктуу. Аталган ийгиликтер менен кошо айрым мүчүлүштүктөр да байкалды, алар:

Биринчи, айрым теориялык маселелерге, атап айтсак, окутуунун дидактикалык принциптерине көбүрөөк орун берилген.

Экинчи, англис тилин кесипке багыттап окутуунун практикалык-колдонмолук маанисин тереңдетип ачып берүү керектей.

Бирок белгиленген мындай мүчүлүштүктөр принципалдуу мүнөзгө ээ эмес, алар изилдөөнүн жалпы деңгээлине таасир этпейт.

Абдыбекова Нурмира Абдыбековнанын «Англис тили сабагында дене тарбия багытындагы студенттердин кеп ишмердүүлүгүн калыптандыруунун педагогикалык шарттары» деген темадагы диссертациялык изилдөөсү Кыргыз Республикасынын Жогорку аттестациялык комиссиясынын «Окумуштуулук даражаларды ыйгаруунун тартиби жөнүндөгү» Жобосунун 10-пунктунун талаптарына толук жооп берет. Ал эми изденүүчү Абдыбекова Нурмира Абдыбековна 13.00.01 – жалпы педагогика, педагогиканын жана билим берүүнүн тарыхы адистиги боюнча педагогика илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасын алууга татыктуу деп эсептейбиз.

Пикир Жалал-Абад мамлекеттик университетинин педагогика жана психология, башталгыч билим берүүнү теориясы жана методикасы кафедраларынын кеңейтилген жыйынынын отурумунда 2019-жылдын 11-сентябрында (№2 протокол) талкууланьп бекитилди.

Катышкандар:

1. Сакиева С.С. – педагогика илимдеринин доктору, профессор (13.00.02);
2. Токтогулов С.Т. – педагогика илимдеринин доктору, профессор (13.00.01);
3. Ураимов К.М. – педагогика илимдеринин кандидаты, доц.м.а. (13.00.02);
4. Найманбаев М.Ж. – педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.01);
5. Рыскулова Г.У. – педагогика илимдеринин кандидаты, доц.м.а. (13.00.01);
6. Тажибаева Ж.К. – педагогика илимдеринин кандидаты, доц.м.а. (13.00.01);
7. Ажыкулов С.М. – педагогика илимдеринин кандидаты, доц.м.а. (13.00.01);
8. Халдарова Ы.А. – педагогика илимдеринин кандидаты, доцент (13.00.01);

9.Нусупова Р.С. – педагогика илимдеринин кандидаты, доц.м.а.(13.00.01);

10.Ажыбаева З.А.–филология илимдеринин кандидаты, доцент (10.00.01)

Отурумдун торагасы, педагогика
илимдеринин доктору, профессор

С.С.Сакиева

Педагогика илимдеринин доктору, профессор С.С.Сакиеванын колун тастыктайм.

Жалал-Абад мамлекеттик университетинин окумуштуу катчысы,
педагогика илимдеринин кандидаты

Р.С. Нусупова